



Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *János Mántos*

Cím: *Pesti karrier*

Forrás: *Magyar Hírnap*

Bp
(Hely)

1926. 1. 19.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Robert bácsi

Idő

"1926"

Személy

Pesti karrier.

Róbert bácsi.

Van-e aki e nevet Pesten nem ismeri? Akik előtt ismeretlen Róbert bácsi zömök, vállas alakja, télen-nyáron főtelen, gyérkője feje, jovialis, kis spanyolszállat arca, s fűrkésző, kissé szarkasztikus nézésű szeme.

Róbert bácsi neve az idők során változatos fogalomná vált Pesten. Vanak, akik mosolyognak rajta s mániákus fantáziát látnak benne. Olyanok is akadnak, akik szánakozva vagy idegenkedve néznek rajta végig. Egy ízben pedig azzal is meggyanúsították, hogy az egész jótékonykodás számára csak „üzlet”. Bármint is állítsanak azonban a rosszakaratuk s fölénykedők, azt sehogys tagadhatják meg tőle, hogy valami csodálatraméltó s szinte egyedülálló szívóssággal, buzgalommal látja el már évtizedek óta a maga ele kiűzött misszióját: a szegény, elesett emberek támogatását, az öngyilkosjelölteknek az életbe való visszavezetését.

— Jól tudom, hogy különcöt látnak bennem az emberek — magyarázza egyszer nekem Róbert bácsi —, de hát elég szomorú s jellemző, hogy a szegények s nyomorultak támogatását különösnek tartják egyesek.

Ahogy ott ülök nála, a New-York-palota földszintjén levő kis udvari lakásában, s pillantásomat körülhordozom az igénytelen szobáskában, mely Róbert bácsi hajléka s egyben az öngyilkosjelöltek rendelőhelyisége, lehetetlen elfojtani egy pillanatnyi meghatótságot. Az egyik fal mellett egyszerű szegényes kis nyoszolya, a szögletben

íratokkal, könyvekkel, füzetekkel elborított apró íróasztal, a másik sarokban primitív mosdókészlet. Néhány kopott szék s születte egyéb bufordarab furcsa össze-visszaságban, a kevésbé otthon tartózkodó ember sietős mozdulatával félretaszalgatva.

Róbert bácsi, teljes nevén Feinsilber Róbert, ott áll előttem, összefont karral, hanyagul nekifémaszkodva egy fiókos szekrénynek. Kis kopott házika-bában, sállal a nyaka körül. A hangja beszéd közben különös, gurgulázó, fuladozó rekedtséggel tör elő a torkából. Róbert bácsi megint meghűlt a hidegben, ebédosztogatás közben, s fázósan húzza össze a kabátját. Emellett pedig megint elővette a régi vesebaja. Rosszkedvűen, házsártosan legyint a kezével, ahogy érdeklődöm, hogy mint megy a dolga. Arról pedig még csak hallani sem akar, hogy egyetmást elmondjon az életéből.

— Ugyan kérem, minek az? Dolgozom, futkérozom s loholok naphosszat, hogy a sok-sok éhes embernek valamit a szája elé vihessek. Meg hogy néhány szerencsétlent visszatartsak a megmondhatatlan tétőtől. Ez az egész. Amit azonfelül még a Róbert bácsit teszt. Kiférdekelhet ugyan?

Hiába minden mesterkedés, hiába a keresztelkedések ostroma, Róbert bácsi megacsal elzárkózik minden kísérlet elől, ami az egyéni életének, a múltjának felfedését egy kissé fel akarná libbenteni.

Kétségbeesett menőgondolatom támad.

— Nézze, Róbert bácsi — mondom

neki —, ha egy szegény éhes ember keresi fel magát, ugyebár nem hagyja elmenni segítség híján, hanem habozás nélkül megosztja vele a falatját. Látja, így vagyok most én is. Képzelm, hogy egy szegény tévelygő ember áll ön előtt, aki itt most vágyva-vágyik közelebből megismerni egy igaz embert s aki szeretne elvinni innen egy-két világitó tanulságot az ön sokmulta bizonyára érdekes életéből. Vajjon megtartadhatja-e ezt tőlem?

Vágre nagynehezen felenged a bizalmatlansága s elrövedező arccal, csöndes, csaknem suttogó hangon mondja:

Jaffától—Jasznapoljanáig.

— Ötven évvel ezelőtt születtem Jaffában, a Szentföldön. Szüleim, akiknek igen tekintélyes vagyonuk volt, már gyermekkorom elején elhaláloztak s egy rokon gyám ügyelt a nevelésemre. A középiskoláimat Szentföldön, Németországban és Angliában végeztem, de azért merlehetősen gyakran látogattam el szülőhelyemre, a Szentföldre. Minden szépért, jóért rajongó, ábrándos kedélyű gyermek voltam s diákkoromban rengeteget olvastam. Főként a német s orosz irodalom érdekelt s legjobban megkaptak Tolsztojnak az írásai. A jasznapoljanai remete könyvei utóbb olyan nagy hatást gyakoroltak reám, hogy ellenállhatatlan vágyat éreztem Tolsztoj személyes megismerésére. Az érettségi letétele után, alig 17 éves koromban, első utam valóban az orosz prófétához vitt s ott éltam a közelében csaknem egy éven át. A jasznapoljanai tartózkodásom — Tolsztojjal való gyakori együttlétemen felül — egy olyan csodálatos élménynek telt részesevé, mely azután végleg meghatározta az életem későbbi alakulását s parancsoló kötelességemmé tette a szegények, az elesettek, a gyámoltalannak gondozását.

A nagy fogadalom.

— Egy téli estén befogattam egy szerbe, hogy a szomszédos községbe vigyek egy kis gabonát megörömt. Alig nyaladtunk egy óra hosszat az éjszakában, egyszerre csak el kezdett esni s hó s roviddel rá egy olyan rettenetes hóviharba kerültünk bele, hogy a kocsisom, egy öreg muzsik, nem győzte hányni magára a keresztek. Az orkán tombolása teljesen megvadította a lovakat, pillanatok alatt messze maguk mögött hagyták az utat s nekivágtak a vegnéküli hómezőnek. Hasztalanul próbáltuk megfékezni az elragadt lovakat. Minden kísérlet hiábavaló volt. S aztán egyszerre, mintha csak a föld kettényílt volna alattunk, belezuhantunk egy feneketlen mélységbe.

— Ahogy lassan-lassan magunkra eszméltünk, megpróbáltunk a mély havas tölcserből kijutni. Órákig tartott a vergődésünk, s ha egy métert felkapaszkodtunk, kettőt zuhantunk vissza.

— Ahogy ott küzdöttem a mélységben s már-már öntudatom homályosulni kezdett, még egy végső erőfeszítésre szedtem össze a megmaradt erőmet s szent fogadalmat tettem magamban, hogy minden vagyonomat a szegényeknek fogom átengedni s életemet a sors mostohagyermekének szentelem, ha még egyszer onnan élve kijutok. Még egy végtelenségnek látszó félóra, s egyszerre ismét a kemény, jeges talajt éreztem a talpam alatt. Megmenekültem. Az erőm azonban egészen fogytán volt s ájultan roskadtam le egy bokor tövébe. Magam sem tudom már, hogy mennyi ideig feküdtem ott, mikor egyszerre csak arra ébredtem fel, hogy valaki gyöngéden megérinti a homlokomat. Hirtelen felültem s körülhordoztam a tekintetemet. Már derengett a hősés szünőben volt. Egy terem-

tett lelket sem láttam semerre. Ki volt hát mégis, aki megérintette a homlokomat? Álom volt vagy képzelődés, máig sem tudom: egyszerre csak úgy tetszett nekem, hogy a szállingáló hópihéek egy csillogó lepelé változnak s a Megváltó szelíd, bánatos arca tekint rám le a magasból. Hirtelen parázs erő szállta meg a tagjaimat s ruganyosan felugrottam. Szinte egyhuzamban futva tettem meg az utat a 10 egynéhány kilométernyire fekvő legközelebbi községig. Ott aztán végképen összeestem. Az előhívott orvos kétfős sérvet állapított meg s hetekig nyomtam az ágyat.

Szibéria, Svájc, Magyarország.

— Ahogy az egészségem visszatért, nyomban hozzáláttam a fogadalmam megvalósításának. Az öröklött tekintélyes vagyonomat pénzre tettem s elindultam a nélkülözök küszöbe felé. Ott voltam a pogromoktól felperzselt városokban s végigkószáltam a jajveszékelő Szibériát. Pihenő gyanánt olykor a német és svájci egyetemeken filozófiai előadásokat hallgattam. Utóbb belekapcsolódtam a Svájcban megindult alkoholelleses küzdelmekbe. A milleniumi kiállítás idejében kerültem Magyarországra, és pedig Svácnak az itteni alkoholelleses kongresszusra elküldött képviselője gyanánt. És aztán valahogy csak itt ragadtam. Megtetszett a magyar főváros s szánakozó érdeklődésem felkellette a sok dacos és szemérmes szegény, akikkel itt találkoztam. Mit mondjak sokat, teljes erőmből igyekeztem a főváros páriáival összebarátkozni s a nyomorukat enyhíteni. Utóbb megvalósíthattam egyik régi s kedvenc ideámat: az öngyilkosjelöltek védőirodáját.

— Vagyonomnak ma már alig egytizede van csak meg; de viszont sikerült egy egész sereg arany szívű emberbaráttal összeköttetésbe kerülnöm, a kiknek odaadó támogatása lehetővé teszi számomra a szegényeim gondozását, az ingyenes utcai konyhám fenntartását.

Az Uristen konyhája.

— Az élményeim? Akad egy-kettő, ami bizony meglehetősen érdekes. A vörös korszakban csaknem bebörtönöztek, mert a burzsuajok kémjének tartottak. Az ellenforradalom idején pedig a nyomozó-osztály tisztjei akartak bekísérni s csak a főkapitányság különös oltalma óvott meg az elhurcoltatástól. Alig másfél évvel ezelőtt esett meg velem a következő jellemző apróság. A szokásos ebédsztást végeztem éppen a Kálvin-téren, mikor hirtelen elém topant egy snajdig, hetyke, fellépésű fiatalember.

— Micsoda intézmény ez itt, ez a furcsa utcai ebéd — kérdezte.

— Nem intézmény ez kérem — feleltem neki — hanem csak egy konyha.

— És micsoda konyha? Kinek a konyhája? — kérdezte tovább.

— Az Uristen konyhája — feleltem csöndesen.

— Lári-fári, ezt mondhatja bárki — dohogott a fiatalúr —, én csak azt látom, hogy maga képes itt esetleg a félévőst megmérgezni a kutyvalékai-val.

— Hallja kérem — szóltam most már felgerjedve —, igazán elég volt ebből az ostobaságból. Róbert bácsi mint mérgekeverő? Elment az úr esze tán?

A fiatalúr erre megszegyenülve állt, s másnap elküldte hozzám a segédeit. Mire megüzentem hogy én egyáltalán nem duellálok. Legfeljebb fakennélal meg a biblával.

A kapunélküli ház.

— Hát kérem, mit mondjak még magáról? Sohasom igyekeztem mást

tenni, mint segítséget vinni a szűkölködőknek s ma, az életem alkonyán, nem cserélnék egyetlen pénzfejedelmemmel vagy született királlyal. Egyetlen vágyam van még csak s ez az, hogy felépíthessem maradék kis vagyonomból s a magánosok támogatásával a kapunélküli házat, ahol bárki nyugvóhelyet találhat az éjszakában s egy kis eledellel csillapíthatja le az éhségét. Ha ezt megértem, nyugodtan fogom lehajítani fejemet az örök pihenésre. Megtartottam a fogadalmamat és nem éltam hiába.

Bucsuóban odavezet megal Róbert bácsi a szoba egyik sarkába, ahol a megmentett öngyilkosjelöltek arcképeinek egész galériája fedi el a falat. Köztük egy különös háromas bronzplakett: az egyik egy csontváz fejét, a másik egy mumiaszerű arcot, a harmadik pedig egy grönjörű leányprofilt ábrázol.

— Egy fiatal arisztokrata hölgy ajándéka, akit sikerült a halál küszöbéről az életbe visszavezetnem. — mondja Róbert bácsi.

Reámutat egy apró, horgolt kis kézimunkára:

— Egy hetvenéves anyókatól kaptam, aki minden újévkor felkeres egy kis ajándékkal, mert — állítólag — valamikor, évekkel ezelőtt segitettem rajta.

Róbert bácsi lakása a legszebb muzeum, amit valaha láttam: a szegény, elesett emberek halála sorakozik fel benne, ezer meg ezer kis megemlékezésben. S otthonál szolgál egy arany szívű, nyughatatlan öreg urnak, akinek pedig oly sok otthona van még ezenkívül a — szivekben.

Káldor Márton.